

Den fascistiske Hegel

//

//]]]]> //]]>

Tradisjonelt deler vi hegelianismen opp i venstrehegelianisme, sentrumshegelianisme og høyrehegelianisme. Men det er først etter februarrevolusjonen i 1848 at denne tredelingen gir mening.

Med dette poenget åpnet professor Nils Gilje sitt foredrag under Hegel-seminaret i Bergen i oktober. Her følger et sammendrag av Giljes innlegg.

19. oktober ble det arrangert [Hegel-seminar](#) i Bergen, i regi av Gruppe for sosialfilosofi og politisk teori. I en serie innlegg på Salongen, presenterer vi korte sammendrag av foredragene.

Viktige skiller

Innenfor venstrehegelianismen må man skille mellom en teologisk venstrehegelianisme, som for eksempel hos D.F. Strauss og Feuerbach – og en politisk venstrehegelianisme, som hos Ruge og Marx.

Det er den politiske venstrehegelianismen som ble videreført i det 20. århundre av György Lukács,

Alexandre Kojève, Herbert Marcuse med flere. Sentrumshegelismen får sine første talsmenn i Karl Michelet og Karl Rosenkrantz. I det 20. århundre er den blitt videreført av Joachim Ritter, Karl-Heinz Ilting og Charles Taylor.

Høyrehegelismen etableres som antiliberale restaurasjonsfilosofi etter 1848 – med Johann Erdmann som en av sine fremste talsmenn. Han er den første som presenterer Hegel som restaurasjonsfilosof. Et karakteristisk trekk ved denne tradisjonen er den ekstremt negative holdningen til liberalisme (atomisme), demokrati og rettsstat. Hegels stat fremstår som en «sedelig organisme» uten noen tilknytning til naturretstradisjonen og den franske revolusjonen.

En underlig symmetri

I Bismarck-perioden knytter Constantin Rössler dette konseptet til «maktstat» og «tysk imperialisme». Etter 1933 åpner en rekke filosofer for en nazifisering av høyrehegelismen, slik som Theodor Haering, Karl Larenz, Hermann Glockner, Johannes Hoffmeister med flere.

Interessant nok er det en underlig symmetri mellom høyrehegelismen – også i dens fascistiske varianter – og den liberale kritikken av Hegel. Den liberale kritikken av Hegel – slik den presenteres av filosofer som John Dewey, Sidney Hook, Ernst Cassirer og Karl Popper – aksepterer langt på vei høyrehegelismens bilde av Hegel. Mens dette bildet applauderes av høyrehegelianerne, blir det gjenstand for bitende kritikk av liberalerne.

Innlegget tok også opp Martin Heideggers særegne utlegging av Hegel som «forløper» for nazismen i de upubliserte seminarene fra 1933–1935. I disse seminarene fremmaner Heidegger et bilde av en fascistisk Hegel – selv om han også gjør oppmerksom på at Hegel mangler en teori om «Führer» og «Gefolgschaft». Heidegger utarbeider selv en særdeles problematisk skisse til en slik teori.

Hegel-seminaret ble arrangert av Gruppe for sosialfilosofi og politisk teori, som også har stilt sammendragene til rådighet for Salongen.